

**Рейзенкінд Т. Й.**  
**Криворізький державний**  
**педагогічний університет**

## **МОДЕЛЮВАННЯ ПОЛІХУДОЖНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ**

*Анотація.* У статті аналізується моделювання як метод науково-художнього пізнання. Доводиться, що методологією розробки та обґрунтування поліхудожніх технологій є принцип синтезу філософських, науково-загальних концепцій та їх проєкція у професійну, поліхудожню підготовку майбутнього вчителя музики; уточнюється зміст та структура семантичної моделі, зумовленою особливостями сприйняття на основі взаємодії мистецтв; конкретизується структура художньо-педагогічної ситуації у контексті застосування поліхудожніх технологій, виокремлюються показники поліхудожньо-мовленнєвого підходу в умовах моделювання на прикладі текстів культури кіномистецтва.

*Ключові слова:* наочне моделювання, гіпотетичне моделювання, символічне моделювання у контексті обґрунтування поліхудожніх технологій, конструювання художньо-педагогічних ситуацій, вчитель музики.

*Аннотация.* Рейзенкинд Т. И. Моделирование полихудожственных технологий в профессиональной подготовке будущего учителя музыки. В статье анализируется моделирование как метод научно-художественного познания. Доказывается, что методологией разработки и обоснования полихудожственных технологий есть принцип синтеза философских, научно-общих концепций и их проекция в профессиональную, полихудожственную подготовку будущего учителя музыки; уточняется содержание и структура семантической модели, обусловленной особенностями восприятия на основе взаимодействия искусств; конкретизируется структура художественно-педагогической ситуации в контексте применения полихудожственных технологий, выделяются показатели полихудожственно-разговорного подхода в условиях моделирования на примере текстов культуры киноискусства.

*Ключевые слова:* наглядное моделирование, гипотетическое моделирование, символическое моделирование в контексте обоснования полихудожственных технологий, конструирование художественно-педагогических ситуаций, учитель музыки.

*Annotation.* Reyzenkind T. The modeling of polyart technologies in vocational training the future teacher of music. In article modeling as a method of scientific-art knowledge is analyzed. It is proved, that the methodology of development and a substantiation of polyart technologies is a principle of synthesis philosophical, scientific-general concepts and their projection in professional, polyart preparation of the future teacher of music; the contents and structure of the semantic model caused by features recognition on the basis of interaction arts is specified; the structure of an art-pedagogical situation in a context of application polyart technologies is concretized, parameters of the polyart-colloquial approach in conditions of modelling are allocated by the example texts of culture, motion picture arts.

*Key words:* evident modeling, hypothetical modeling, symbolical modeling in a context of a substantiation polyart technologies, designing of art-pedagogical situations, the teacher of music.

**Актуальність проблеми.** В епоху глобалізації і електронних перетворень медіатехніки як складової аудіовізуальної культури великого значення набуває розробка, обґрунтування та застосування нових інформаційних технологій. У зв'язку з цим підготовка майбутніх фахівців мистецтва у вищих навчальних закладах у контексті сучасних перетворень і модернізації повинна ґрунтуватися на застосуванні сучасних поліхудожніх технологій, стрижнем яких є осмислення внутрішньої спорідненості різноманітного художнього прояву і перенесення даної художньої форми в іншу художню модальність. Джерелом такої інтеграції є взаємодія мистецтв.

Провідна ідея концепції мистецтв ґрунтується на таких положеннях. Кожний художній твір можна уявити у вигляді образної конструкції. По-

няття-метафора «взаємодія мистецтв» розглядається як уніфікований засіб, здатний формувати в майбутніх вчителів здатність синтезувати різні типи конструкцій і здійснювати одночасний чи послідовний перехід від одного типу конструкції до іншого. Взаємодія мистецтв породжує художні новоутворення, що включають складові різних видів діяльності на основі інтегративного руху художнього образу, коли музика, слово, жест, пластика, статика й динаміка зображення синтезуються з комп'ютерною віртуальністю.

Проблеми аудіовізуальної творчості розглядаються як на соціально-культурному, так і психолого-педагогічному рівнях. Виникає потреба подолання відчуженості від культури пізнання естетичних цінностей творів мистецтва, розробці й обґрунтуванні поліхудожніх технологій, орієнтованих на духовно-особистісний підхід організації смислового інформаційного простору, який ґрунтується на взаємодії аудіовізуальної зумовленості мови мистецтва і розуміння текстів культури за допомогою рефлексії і віртуально-техногенного контексту, орієнтованого на зміну знакової системи аудіовізуальних образів.

Стає можливим констатувати невідповідність між потребою моделювання поліхудожніх технологій у контексті інформаційно-семантичного підходу до художніх текстів культури на основі взаємодії мистецтв та відсутністю розробки та обґрунтування моделі педагогічної організації поліхудожньої діяльності на основі діалогічно-комунікативної взаємодії мистецтв.

**Аналіз останніх публікацій.** Проблеми поліхудожнього виховання знаходять відображення у працях Л.Кондрацької, Л.Масол, М. Миропольської, О.Отич, Г.Падалки, О.Рудницької, О.Щолокової, М.Хилька та інших.

У працях зазначених вище авторів розглядаються проблеми синтезу мистецтв як принципу професійної поліхудожньої підготовки майбутнього фахівця, залучення учнівської молоді до цілісного пізнання мистецтва, розвиненості фантазії та уяви у співвідношенні з цілями, принципами, змістом, методами й формами професійної підготовки, які охарактеризовані у закономірностях музично-педагогічної діяльності.

**Метою дослідження** є визначення закономірностей сучасної мови мистецтв як методологічної основи моделювання поліхудожніх технологій в умовах глобалізації, інтеграції та модернізації суспільства.

**Одержані результати.** У статті проблеми моделювання поліхудожніх технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя музики розглядаються у контексті пізнання мови мистецтва кіно, яка ґрунтується на взаємодії мов різних видів мистецтва.

Це дозволяє констатувати можливість реалізовувати моделювання поліхудожньої мисленнєвої діяльності майбутнього вчителя музики в контексті принципу історичного розвитку кіномистецтва, зумовленого закономірностями багатозорової свідомості особистості. Це потребує виокремлення відповідних форми мислення: образного, понятійного, лінійного, нелінійного, конвергентного, дивергентного, інформативного, проблемно-

го, креативного, і переосмислення у відповідності методологічних засад, що ґрунтуються на філософських концепціях. Виникає потреба в осмисленні сутності моделювання за аналогією із закономірностями кіномонтажу. Стає можливим осмислення часово-просторових співвідношень в процесі взаємодії наукової і художньої думки, коли механізмами інтеграції є об'єктивність і історичність, лінійність та не лінійність подачі інформації, умовність часу, локалізація часу, колаж художньо-наукових ідей, застосування прийому абсурду в різних видах мистецтва.

Зазначимо, що партитура фільму ґрунтується на логічних, раціональних, ірраціональних компонентах творчої діяльності. У цьому зв'язку формується ідея про паралельне існування думок. Це також доводить силогістика – модель дедуктивних розмірковувань. Її структурними компонентами є – софістика, в якій помилка надається завуальовано; розмірковування від загального до часткового (індуктивні методи); інтуїтивний зв'язок часткових тверджень.

Класичні наукові концепції підпорядковуються просторово-часовим співвідношенням в умовах взаємодії лінійних та нелінійних форм подачі інформації, застосування прийомів цитації, алюзії, ретроспективних методів, методу монтажу. Останнє передбачає необхідність комунікативної організації розуміння наукових концепцій, накопичення особистісних смислів, нашарувань знань та досвіду спілкування у контексті пізнання сучасної субкультури та способів інтеграції традиційних художніх наукових методів пізнання з методами, притаманними постмодернізму.

Перераховане вище передбачає доцільність визначення спадкоємності та диференційованості ознак взаємодії між класичними науковими художніми методами пізнання та методами, що відбивають специфіку закономірностей постмодернізму. У процесі моделювання поліхудожньої діяльності механізмами інтеграції є:

- взаємодія логічних компонентів та елементів абсурду;
- синкретичність мислення як показника образного мислення у поєднанні з логічними методами пізнання;
- принцип двоякості тлумачення на основі закону взаємодії твердження і заперечення [4].

Синтетична мова кіно сприяє осмисленню методологічних основ формування культури аудіовізуального мислення, яка є складовою поліхудожніх технологій.

Джерелом аудіовізуальної культури мислення є синтез художньої організації сприйняття візуального знакового матеріалу та сприйняття на слух звукових знаків (відображають реальну дійсність в емоційно-зафарбованих образах та ідеях), пластичного матеріалу, пластики рухів людського тіла, жестів, міміки і кінематичних художніх конструкцій (візуально рухомих художніх образів людини, речей, об'єктів природи мови екрану).

Сучасна мова екрану є різновидом творчої проектно-конструк-

торської діяльності, спрямованої на інтеграцію наукових та художніх методів дізнання у контексті інформаційної культури. Мова екрану впливає на формування аудіовізуальної культури мислення за допомогою таких художніх засобів виразності: взаємодії документально відображених на шліфці факторів художньої реальності, які спроектовані на екран, та умовності екрану.

Сутність умовності складає фрагментарне відображення окремих множин, які поєднуються режисером. Створюється нова художня реальність на основі екзистенціального підходу автора.

Це сприяє утворенню нових інтегративних образів у свідомості студента. Методологічними основами таких перетворень є варіативність просторово-часових співвідношень, розподіл складових зображення на частки, які співвідносяться з цілісністю. Це свідчить про те, що сприйняття мови кіно визначається переживанням та осмисленням звуко-пластичного образу, динамічно розгорнутого в умовах екранного часу та простору, особливостями кінокамери, яка посилює суттєвий вплив та забезпечує увагу сприйняття на конкретному естетично-інформаційному просторі.

Умовами формування аудіовізуальної культури мислення є усвідомлення сценарію становлення кінообразу за такими етапами:

- осмислення змісту кадру;
- співставлення смислів в інтегративних стиках;
- включення механізмів асоціативного мислення;
- осмислення сутності поліфонічного образу фільму.

Мова екрану є аудіовізуальним переживанням темпу, ритму, підтексту, взаємодії частки та цілого партитури фільму.

Складовими аудіовізуальної культури є пізнання сутності закону самоорганізації, що забезпечується включенням нелінійних систем; мисленням за аналогією алгоритмів становлення художнього образу; мисленням, яке передбачає включення механізмів спонтанної діяльності та ефект вібрації науково-художньої думки. Це забезпечує виникнення резонансу з іншими енергетичними вібраціями [6, с.19].

Структура поліхудожніх технологій в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики ґрунтується на методах моделювання науково-художнього пізнання.

Моделювання як метод наукового пізнання передбачає відображення характеристик певного об'єкта на іншому об'єкті, спеціально утвореному для їх вивчення. У цьому зв'язку під моделлю слід розуміти об'єкт, який має схожість в певних відношеннях, а саме, в науково-художньому пізнанні загальних закономірностей становлення художнього образу у різних видах мистецтва.

Форми моделювання етапів становлення художнього образу різноманітні. Кіномистецтво, як і інші види мистецтва, передбачає ідеальне знакове моделювання моделі. Ідеальне моделювання здійснюється за допомогою мисленнєвої діяльності. Воно класифікується на рівні наочного, сим-

волічного і математичного.

Наочне моделювання є засобом уявлення кінцевого художнього образу. Візуалізація об'єкта фільму характеризується дискретністю, уривчастістю інформації. Останнє визначає, завдяки монтажу, індивідуальність авторської моделі. Гіпотетичне моделювання передбачає володіння сучасними формами мислення. логічне моделювання відображає певні сторони об'єкта.

Символічне моделювання – це штучний процес утворення образу (об'єкту) на основі поєднання образу символу з художньо-естетичною знаковістю творів мистецтва [3, с.137].

Семантична модель є об'єктом відображення поліхудожньої технології підготовки майбутнього вчителя музики. Стрижнем моделі є взаємодія лінійних та нелінійних засобів подачі інформації, коли уточнюється сутність поліфонічної структури інформації. Сутність семантичної моделі орієнтована на організацію умов зниження матеріального компонента та посилення духовного (підтекстового, знакового), що передбачає оволодіння вміннями бачити в текстовому прошарку художнього твору всі різновиди умовності, здатної впливати на сприйняття фільму, усвідомлювати роль надсловесного в контексті асоціативних зв'язків, зміщення сприйняття в бік невербальних компонентів художнього змісту. Художня синестезія є механізмом подолання раціональної логіки і створення умов для інтерпретації творів кіномистецтва [5].

Семантична модель ґрунтується на включенні компонентів сучасних інформаційних технологій на засадах усвідомлення нейрофізіологічних механізмів людини, які можливо імітувати з допомогою мультимедійних засобів навчання. Це створює умови для формування аудіовізуальної культури, орієнтованої на сприйняття мистецтва кіно, осмислення закономірностей художнього мислення на основі взаємодії мистецтв.

Семантична поліхудожня модель впливає на пізнання внутрішнього підтексту творів мистецтва забезпечує усвідомлення сутності спілкування. Застосування семантичної моделі ґрунтується на етапному підході, джерелом якого є накопичення музично-поетичних смислів, забезпечення етапів зміни ракурсу моделі на основі визначення ролі зображальної деталі, динамічного руху фільму, образу музично-пластичної деталі.

У якості структурних компонентів поліхудожніх технологій є конструювання художніх ситуацій. Структура художніх ситуацій визначається надзавданням, формулювання якого виконує функцію мети і дозволяє за своїм змістом провести аналогію зі змістом гіпотетичного моделювання. Надзавдання є засобом впливу на розуміння закономірностей драматургічного розвитку сценарію фільму, театрального спектаклю, літературного та музичного твору.

Надзавдання виконує функції ракурсу в умовах визначення первинних координат відліку духовних та естетичних цінностей.

Зміст художньої ситуації визначається символічним моделюванням у контексті формули «тотожність-контраст-повтор». Закономірностями символічного моделювання є взаємодія збігу аналогічних думок та розгалуження співвідношень між інтелектуальними, асоціативними компонентами кожного виду мистецтва. порівняння ситуацій у контексті взаємодії мистецтв сприяє прогнозуванню нового образу на основі взаємної додатковості та включення механізмів відчуження.

Зміни ситуації породжують нові смисли. Такі перевтілення мають назву операційних смислів. Включення механізмів рефлексивного «Я» сприяє формуванню нового образу. Метафора є складовою символу і умовою конструювання художніх ситуацій.

Система художніх умовностей екрану в контексті історії розвитку кіно ґрунтується на взаємодії драматургічної умовності (фабула, сюжет, драматичний конфлікт), акторсько-виконавської умовності (психофізичні, стилістичні, технічні особливості гри актора), музично-звукової умовності (включення музики, слова і шумів у звуко-зоровий образ, використання у фільмі закономірностей ритму, темпу, гармонії, поліфонії, контрапункту), зображувально-композиційної умовності (пластичне рішення сцени, кадру, епізоду за допомогою ракурсу, композиції, світла, кольору, руху камери, монтажу звуко-зорового компонента, що дозволяє утворити особливий екранний художній простір) [6].

Аналіз силогістики – моделі дедуктивних розмірковувань дозволив встановити те, що сутності мають свої імена, або номінації. Сукупність різноманітних сутностей розподіляється на класи. Окремі сутності можуть мати власні імена номінації. Для визначення класів сутностей можливе використання літер: *S*, *P*, *M* та ін., конкретних сутностей: *a*, *b*, *c* та ін.. Літерою *S* зазвичай позначається твердження у висловлюванні, *P* – конкретне твердження, про що йдеться, тому *S* можна вважати суб'єктом висловлювання, *P* – предикатом висловлювання. Квантор «всякий» поруч з іменем класу затверджує єдність загальних ознак усіх сутностей, які включені в певний клас. Якщо сутностей немає, то клас може бути пустим, але його можна заповнити завдяки метафорам, які здатні посилювати ефект впливу оптико-акустичних структур.

Великого значення у даному випадку набуває прийом ігрової діяльності, який ґрунтується на оперуванні образах, в яких фігурують нереальні істоти. Якщо звернутися до тексту Григорія Остера «Як добре дарувати подарунки», то можна побачити елемент ігрової ситуації, в якій демонструється зразок взаємозв'язку метафор, новизна яких полягає у забезпеченні багатопарового впливу за допомогою варіювання сполученнями літер голосних та приголосних. Згідно С. Бураго, існує думка про те, що динаміка промови кодує внутрішній підтекст тексту культури, впливає на осмислення комунікативних аспектів семантики, сенс якої може бути усвідомленим за допомогою математичних та геометричних методів розуміння текстів культури [2].

Семантика метафор, конкретних слів може бути в деякій мірі декодованою цифровою символікою. У використаному нами фрагменті застосовані квантори, зумовлені висловлюванням підкласу, який визначається змістом метафори. Наприклад, «кукаляка» пов'язано зі словом «сундук», що ототожнює геометричну єдність – просторову зону; «бисика» пов'язано зі словом ящик і зумовлено ємкістю ящика; кумпукская хрюря – пакет, ма-мурик – коробок.

З'ясування потребує сполучення «є не є», а саме «трикутник є багатокутник». Тричастинна форма притаманна сонатному *allegro* у п'єсах різноманітних жанрів. У наведених вище реченнях мова йдеться про включення одних множин сутностей в інші. В теорії множин цей випадок задається за допомогою відношення  $S \in P$ . Наприклад, висловлювання про те, що повтор, контраст, тотожність є інтегруючим механізмом закономірностей становлення художнього образу, де «є» трактується відношенням наявності елемента множин, тобто як «а» відноситься до «Р»:  $a \in P$ . Під висловлюванням «є» слід розуміти знак рівняння, останнє висловлювання означає, що «є» допомагає фіксації причин. «Є» – це відображення як відношення, так і невідношення до множин.

Істинність висловлювання зумовлена необхідністю мати, виокремити процедури, які здатні перевіряти взаємозв'язок класів  $S$  і  $P$ , а також конкретне входження конкретної сутності в клас  $P$ . Наведемо приклад висловлювань з одночасним визначенням царини, в якій ці висловлювання інтерпретуються як істинні.

1. Будь-який результат моделювання розумової наукової інтегративно-професійної діяльності є пізнавальним. Тут  $S$  – клас людей, які здійснюють пізнання сутності наукової поліхудожньої діяльності (горизонталь семантичної моделі на основі взаємодії мистецтв),  $P$  – клас суб'єктів, які здійснюють пізнавальну діяльність, наприклад, пізнають види мистецтва,  $P$  – сутність кожного виду мистецтва.

2. Всякий вид мистецтва характеризується диференційованими ознаками, є класом сутностей індивідуальних ( $S$  – музика,  $P$  – кіно, поезія, театр).

3. У музиці є відображення метафори, яка ґрунтується на праїнтоніаціях і забезпечує стрибки у царині свідомості. Звідси  $S$  може визначати клас людей, що вивчають музику (музиканти-педагоги, композитори, студенти, учні). Художня метафора має відбиток у музично-пластичних мистецтвах, кіномистецтві, поезії.  $P$  – клас людей, які здатні до поліхудожньої діяльності, здійснюють синтез та інтеграцію.

4. Будь-які поліхудожні технології є засобом перехресного ототожнення множин на основі взаємодії мистецтв. Технологія пізнання символіки є способом пізнання поліхудожньої діяльності. Вона є перехресним ототожненням в контексті усвідомлення єдності раціонального та ірраціонального.

Будь-який висновок, що має місце у силогічній теорії Аристотеля, може мати і не мати посилок. Число посилок визначає висновки рангу 0, 1,

2. Твердження, для яких не потрібні посилки, називаються законами силогістики. Можна виокремити три закони силогістики: закон поточності, закон протиріччя (у нас контрасту) – закон виключення третього – повтор і закон виключення.

У зв'язку з викладеним зазначимо, що носіями смислів є знаки і системи знаків, які досліджуються семіотикою. До знакових систем відносяться різноманітні сигналізації, мови образотворчих мистецтв, театру, кіно, музики, правила етикету, символи і ритуали. Пізнання символіки є одним із засобів для відображення змісту закономірностей історичного розвитку мистецтва кіно.

Змістова сутність поняття «символ» у історичному контексті полягає у визначенні в образній формі глибинних структур внутрішнього світу людини.

Структурними компонентами символу є інформи (первинні елементи архетипових уявлень), метафора, алегорія. Пізнання символіки ґрунтується на монтажі смислів, створених філософами, вченими, митцями. Це дозволяє в процесі роботи з критичною літературою використовувати принципи подвійної рефлексії, забезпечувати репрезентацію образних та понятійних смислів в узгодженні з екзистенцією реципієнта. Пізнання символіки є механізмом організації творчої поліхудожньої діяльності.

Декодування змісту символіки, усвідомлення сутності психоаналізу, забезпечення синтезу знань за законами синтетичного інтуїтивізму, забезпечення взаємодії методів дедуктивних та індуктивних – все це складає сутність пізнання символіки в умовах поліхудожньої діяльності.

Моделювання історичних типів соціокультурних світів у творах екранного мистецтва різних стилів та жанрів ґрунтується на зразках певної культури. Синкретизм є показником первісної архаїчної культури і структурним компонентом мови екрану. Поезія міфів – це складова монтажного мислення. наприклад, показники античної культури є елементами гіпертексту партитури фільму і засобом реалістичного відбиття художнього середовища. Пропорційна узгодженість є структурним компонентом партитури фільму. Стоїцизм – одним з філософських напрямків.

Гіпертекст античної культури партитури фільму – утворення поліфонічне, що включає нові гуманістичні установки. Наближеність до народної творчості, елементи готичного мистецтва є лейтмотивом монтажу фільму. Мистецтво кіно є також динамічною моделлю демонстрації взаємодії ідей ренесансу як засобу руху внутрішнього світу особистості, ідей культури Нового світу.

Елементи стилю бароко визначаються поліфонічною структурою партитури фільму. Плуралізм та уніфікація – стрижень драматургічного розвитку фільму. Технізація є художнім засобом виразності кіно, що ґрунтується на принципі подвійного кодування, в одночасній орієнтації на масу і еліту; звернення до забутих художніх традицій, стильовий плуралізм (відео, хеппінг та ін.); звернення до гротескних типів художньої образності, іронії, ілюзії, ху-

дожньому експансіонізмі, який розширює і ототожнює розуміння мистецтва з позахудожніми сферами діяльності (екологія, інформатика) [3].

Наприклад, стрижнем оновлення кіно Індії є лейтмотиви мелодрами. Зміст асоціацій у індійському фільмі полягає в інтеграції елементів соціальної драми, комедії, музичного фільму. Кіноатракціон фільмів кун-гу є механізмом моделі китайських фільмів кун-гу. Гейндайгери – японські фільми сучасності, в яких дзигаїдеки – історичні стрічки з використанням міфологічних компонентів; нашаровування лейтмотивів складає сутність сучасної інтеграції та локалізації.

Взаємодія лейтмотиву ігрового кіно, мелодрами та авантюрного фільму складає сутність екрану Голівуду. Динамічний сюжет, екзотичний матеріал про життя індіанських племен, благородний портрет красеня-ковбоя – це показники мови екрану. Застосовується перехресний монтаж як засіб впливу на просторово-часові співвідношення. Принцип «еклер» – художній метод митця, який ґрунтується на олодненні тварин і надання їм рис пересічного американця.

**Висновки.** Проведений дослідницький екскурс дозволяє зробити такі висновки. Моделювання поліхудожніх технологій є методом інтеграції наукових та художніх засобів пізнання. Останні ґрунтуються на загальній характеристиці методології як системи знань, знань діяльності, закономірностей дослідницької діяльності у царині поліхудожньої професійної підготовки майбутнього вчителя музики. Предметом дослідження моделювання поліхудожніх технологій стають: розгалуження алгоритмів сценаріїв поліхудожньої розумової діяльності на основі аналогій наукових та художніх методів пізнання, закономірностей умовностей мови екранних мистецтв та їх екстраполяції в інформаційний простір інших мов в умовах взаємодії мистецтв та наукових методів пізнання. Це надає можливості визначити нормативні засади в науково-художньому пізнанні на основі виокремлення закономірностей поліхудожньо-образного відображення дійсності, що забезпечує умови реалізації стратегії управління поліхудожньою діяльністю майбутнього вчителя музики та організації евристично-пошукової діяльності. Завдяки моделюванню і утворенню семантичної моделі професійної поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики стає можливим здійснювати оцінювання результатів наукової поліхудожньої діяльності, формування понять у контексті єдності особливостей поліхудожньої мовленнєвої діяльності та науково-дослідницької діяльності на філософському рівні методології, що забезпечує взаємодію різноманітних світів культури, загальнонаукової методології, джерелом якої є теоретичні концепції, орієнтовані на застосування більшості наукових дисциплін, конкретно-науковій методології, яка поєднує сукупність методів, принципів дослідження і процедур, застосованих в професійній поліхудожній діяльності майбутнього вчителя музики.

**Подальша перспектива дослідження** полягає у наповненні новим змістом етапів моделювання поліхудожніх технологій професійної підго-

товки майбутнього вчителя музики в умовах єдності класичних форм мислення з медіакультурою.

*Список використаних джерел*

1. Боно Э. *Научите себя думать: самоучитель по развитию мышления* / Эдвард де Боно / [пер. с англ. А. А. Курсаков]. – Минск: ООО «Попурри», 2005. – 288 с.
2. Бураго С. Б. *Мелодия стиха (Мир. Человек. Язык. Поэзия): [монография]* / Сергей Борисович Бураго / *Собрание сочинений : [в 3-х т.]*. – К.: Издательский дом Дмитрия Бураго, 2007. – Т. 2. – Мелодия стиха (Мир. Человек. Язык. Поэзия) – 432 с.
3. Образцов П. И. *Методы и методология психолого-педагогического исследования* / Павел Иванович Образцов. – С.-Пб.: Питер, 2004. – 268 с.
4. Подольська Є. А. *турулогія : [Навчальний посібник]* / Єлизавета Ананіївна Подольська, Володимир Дмитрович Лихвар, Карина Андріївна Іванова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 288 с.
5. Рейзенкінд Т. Й. *Дидактичні основи професійної підготовки вчителів музики в педуніверситеті: [монографія]* / Тетяна Йосипівна Рейзенкінд. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 640 с.
6. Хилько М. Ф. *Педагогика аудиовизуального творчества в социально-культурной сфере: Автореф. дис... докт. пед. наук: 13.00.05 / М. Ф. Хильки. - Московский государственный университет культуры и искусств. – М., 2007. – 46 с.*

**Саприкіна Л.В.**  
**Криворізький державний**  
**педагогічний університет**

## **ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ**

*Анотація.* У статті розглянуто значення розвитку творчих здібностей студентів як найважливішої ланки формування освіченої, творчої особистості, її інтелектуально-духовного потенціалу; обґрунтовано значення педагогічних та психологічних аспектів розвитку творчих здібностей студентів як рушійної сили підвищення творчого потенціалу студентської молоді.

*Ключові слова:* творчість, творча особистість, розвиток творчих здібностей.

*Анотация.* В статье рассмотрено значение развития творческих способностей студентов как важнейшего звена формирования образованной, творческой личности, ее интеллектуально-духовного потенциала; обосновано значение педагогических и психологических аспектов развития творческих способностей студентов как движущей силы повышения творческого потенциала студенческой молодежи.

*Ключевые слова:* творчество, творческая личность, развитие творческих способностей.

*Annotation.* The article touches upon the importance of developing students' creativity as an essential part of forming an educated, creative personality, his/her intellectual potential; proves the importance of pedagogical and psychological aspects of developing the students' creativity as a driving force for improving the creative potential of students.

*Key words:* creative work, creative personality, development of creativity.

**Постановка проблеми.** Українське суспільство дедалі підвищує вимоги до професійної підготовки студентів, розвитку їх творчих здібностей і можливостей, оскільки від рівня розвитку творчих здібностей залежить можливість успішного засвоєння інформації та вирішення основних завдань навчально процесу. У зв'язку з цим значно актуалізується проблема недостатнього вивчення в теорії та практиці педагогічних та психологічних аспектів розвитку творчих здібностей студентів.

**Аналіз досліджень та публікацій.** Питання педагогічної творчості вивчали Ю.Бабанський, В.Кан-Калик, А.Макарова, М.Ніканоров, І.Хар-